

BUXORO VILOYATI DAVLAT ARXIVINING INNOVATSION FAOLIYATI

Murodova Dilrabo Shomurodovna

Buxoro davlat universiteti tayanch doktoranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada Buxoro viloyati davlat arxivining zamonaviy faoliyatidagi raqamlashtirish jarayonlari va soha rivojida qo`llanilayotgan innovatsiyalar to`g`risida ma`lumotlar beriladi.

Kalit so`zlar: Arxiv, hujjat, raqamlashtirish, saqlov birligi, shaxsiy tarkib, elektron arxiv, ijtimoiy-huquqiy so`rov, mavzuli so`rov.

Buxoroi Sharifning XX asr tarixini yoritishda Buxoro viloyat Davlat Arxivi (BVDA) fondlarida saqlanayotgan manbalar va ularning ilmiy ahamiyati nihoyatda kattadir. Tarixiy tadqiqotlarning manbaviy asosini shakllantirish va milliy-madaniy boylik hisoblangan yozma va tasviriy hujjatlar bilan muntazam ravishda jamlab borish va ularni but saqlanishini ta'minlashda davlat arxivlarining o`rni muhimdir.

BVDAning 2019 yil yanvar holatidagi umumiy fondi 781 tani tashkil etadi. Hujjatlarning saqlov birligi esa 243.108 tadan iborat. Hozirgi umumiy fondagi boshqaruv hujjatlari 205.813 ta saqlov birligidan iborat. 2020 yil 01. 01 holatida esa jami 820 ta fond bo`lib, ularda 346496 saqlov birligidagi hujjatlar mavjud. Shundan 215450 saqlov birligida boshqaruv hujjatlari, 40947 saqlov birligida shaxsiy tarkib hujjatlari, 781 saqlov birligida esa shaxsiy kelib chiqish hujjatlari, 89318 saqlov birligidagi vaqtinchalik saqlanadigan hujjatlardir. 2020 yilda jami 488 saqlov birligidagi 111592 kadr, jami esa 3.114 saqlov birligidagi 607.366 kadr alohida qimmatli hujjatlar raqamlashtirilgan.

Mamlakatimizda ilm-fanni yanada ravnaq toptirish, yoshlarimizni chuqur bilim, yuksak ma'naviyat va madaniyat egasi etib tarbiyalash, raqobatbardosh iqtisodiyotni shakllantirish borasida boshlangan ishlarimizni jadal davom ettirish va yangi,

zamonaviy bosqichga ko'tarish maqsadida prezidentimiz tomonidan 2020 yilga “Ilm, ma'rifat va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish yili” deb nom berilgandi. Shu munosabat bilan, belgilangan sohalarni ustuvor darajada rivojlantirish va isloh etish bo'yicha keng ko'lamli ishlar amalga oshirila boshlandi. Jumladan, aholiga qulaylik yaratish maqsadida prezidentimiz tomonidan davlat arxivi tizimini elektron shaklga o'tkazilishi masalasi ham ilgari surildi. Quvonarlisi shundaki, BVDA da bu boradagi ishlar 2015 yildan boshlangan bo'lib, 2020 yil fevral holatiga raqamlashtirilgan hujjatlarning saqlov birligi 1667 tani tashkil etadi. Bugungi kunga kelib BVDA tomonidan jami 368977 ta hujjat raqamlashtirilgan.

BVDA direktori Abbosova S.I.ning ma'lumotiga ko'ra, viloyat arxivida “Arxiv fondi” deb nomlangan dasturiy ta'minot yaratilgan bo'lib, unda BVDA dagi fondlar ro'yxati, ro'yxatlar, ularning topografiyasi raqamlashtirilgan shaklda saqlanmoqda. Shuningdek, raqamlashtirilgan alohida qimmatli hujjatlar bazaga joylashtirilgan. Bundan tashqari, alohida qimmatli hujjatlar, ya'ni qarorlar, farmoyishlar va ularning mohiyatini yorituvchi tayanch atamalar ham dasturga bosqichma-bosqich kiritilmoqda. Viloyat arxivida shaxsiy tarkib hamda boshqaruv hujjatlari ro'yxatlari ham raqamlashtirilmoqda. Shaxsiy tarkib hujjatlari bazasi tez kunda “O'zarxiv” agentligi tomonidan yaratilayotgan tizimga kiritilishi rejalashtirilgan. Raqamlashtirish ko'lamini oshirish maqsadida BVDA da “aursorsing” xizmati tashkil etilgan bo'lib, axborot xavfsizligini ta'minlash va arxiv xodimlarini moddiy va ma'naviy rag'batlantirish maqsadida ushbu jarayonga arxiv xodimlarining o'zi jalb qilingan. Viloyat arxividagi shaxsiy tarkib hujjatlari 36.526 ta saqlov birligini tashkil etadi¹⁸. Shaxsiy kelib chiqish hujjatlari esa 781 ta saqlov birligidan iborat. 2009-2017 yillarda Buxoro idoralararo Shaxsiy tarkib hujjatlari arxivi alohida faoliyat yuritgan bo'lib, bino bilan bog'liq muammolar tufayli yana BVDA ga qo'shib olingan. Shaxsiy tarkib hujjatlari orasida nafaqat Buxoro, balki, O'rta Osiyo xalqlarining boy turmush tarzi, urf-odat va an'analari, me'morchilik san'ati, etnografiyasi, xududda olib borilgan

¹⁸ Краткий справочник по фондам.-Б.2008.- 64 б.

arxeologik tadqiqotlarga oid boy ma'lumotlar saqlanadi¹⁹. Shaxsiy tarkib hujjatlari tarkibida Buxoro Davlat Universitetida faoliyat yuritgan professor-o'qituvchilar, ilmiy-tadqiqotchilar va rahbar kadrlarga tegishli hujjatlar ham saqlanadi²⁰. Bugungi kunda viloyat arxivi aholiga ijtimoiy-huquqiy masalalarda ham yaqindan yordam berib kelmoqda. BVDAga 2021 yil 1-yarim yillik davomida 2892 ta ijtimoiy-huquqiy so'rov va 349 ta mavzuli so'rov kelib tushgan. Ijtimoiy-huquqiy so'rovlar asosan, fuqarolarning oylik ish haqi, ish staji bilan bog'liq ma'lumotlardan iborat. Mavzuli so'rovlar esa fuqarolarning uy-joy, mol-mulklari bilan bog'liq masalalar bilan bog'liq. Fuqarolarga qulaylik yaratish maqsadida 2017 yildan boshlab viloyat arxivida Infokiosk o'rnatilgan bo'lib, unda BVDAning Nizomi, huquqiy-me'yoriy hujjatlar, shaxsiy tarkib hujjatlari va fondlar to'g'risidagi ma'lumotlar kiritilgan. Bu esa arxivga tashrif buyuruvchi fuqarolar uchun qulay imkoniyatlar yaratilganligini bildiradi.

O'zbekiston Respublikasi davlat mustaqilligining 30 yillik bayrami arafasida “O'zarxiv” agentligi tizimida Yoshlarga oid davlat siyosatini amalga oshirish yuzasidan 2021 yilga mo'ljallangan “Yoshlar Dasturi” ga ko'ra 2021 yil 7-8 iyun kunlari Buxoro shahrida bo'lib o'tgan “Yosh arxivchilar Forumi”da ham “Elektron arxivlar: arxivlar faoliyatida axborot kommunikatsiya texnologiyalari va innovatsiya” mavzusidagi konferensiya ham tashkil etildi. Tadbir doirasida respublika arxivlarida faoliyat ko'rsatayotgan yosh mutaxassislar sohaga oid yutuq va muammolar, amalga oshirilishi lozim bo'lgan istiqbolli rejalar bo'yicha taklif va mulohazalarini muhokama qildilar.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Краткий справочник по фондам.-Б.2008.- 64 б.
2. Buxoro viloyat davlat arxivi, 1235-fond,1-ro'yxat ,5-yig`majild, 224-varaq.
3. Инсон хотираси муқаддас.Т.:Фан,2007.- 50б.

¹⁹ Buxoro viloyat davlat arxivi, 1235-fond,1-ro'yxat ,5-yig`majild, 224-varaq.

²⁰ Инсон хотираси муқаддас.Т.:Фан,2007.- 50б.